

ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΟΔΕΝΤΡΟ

— 'Ο πατέρας, ποῦ λές, κ' ἡ μάνα εἶναι σύμφωνα, τὸ κορίτσι ὅμως εἶπε...

— Τὸ κορίτσι! Καὶ ποῖός ρωτάει τὰ κορίτσα σ' αὐτὲς τῆς δουλειές, κυρά - Σιδερή;!

— 'Α! νὰ μὲ συμπαθῆς, κύρ 'Αναστάση. Τοῦ τωρινοῦ καιροῦ

τὰ κορίτσα ἔχουν τὴ γνώμη τους. Καὶ κατὰ πῶς εἶναι μάλιστα ἡ Ταρώ, μοναχοκόρη, ἔξυπνη, ὥμορφη, γραμματισμένη, χρυσοχέρα, μὲ τὰ ρουχικά της, μὲ τὰ μετρητά της, χῶρια τί θά κληρονομήσῃ μὰ μέρα... καὶ νὰ ποῦμε καὶ τᾶλλο, καὶ χαϊδεμένη...

— Πάει νὰ πῇ λοιπὸν πῶς καὶ στὸ σπίτι της θά'χῃ δικό της κεφάλι... μπᾶς καὶ σοῦ πέρασε, κυρά - Σιδερή, ἡ ἰδέα πῶς κ' ἐμεῖς τὸν Κώστα μας τὸν ἔχομε γιὰ πέταμα;... Δὲ μᾶς κάνει γιὰ νύφη, δὲ μᾶς κάνει...

— Οὐ, καὶ μὲν 'Αναστάση καὶ σύ, ἀνάποδος ἄνθρωπος ποῦ εἶ-

«... Οἱ ξενύχτηδες τῆς παραμονῆς οὐρλιάζαν ὅλη τὴ νύχτα στα γύρω μαγαζιά...»

σαι!... (παρεμβαίνει ἡ γρηά του). Τί τὴ θέλεις τὴ γυναῖκα, νὰ στέκεται ὁλόρθη, σοῦζα στὴ γωνιά, σὰν τοῦ Κολοβελόνη τὸ

κούτσουρο; Πώς θά κουμαντάρη τὸ σπίτι της; πὼς θ' ἀναστήσῃ παιδιά; θά τὴν καβαλλικέψουν σὰν θά εἶναι ἓνα ἄλαλο πρᾶμμα. Μὴν τὸν ἀκοῦς τὸν Ἀναστάση, ἄκου ἐμένα τί θά σοῦ πῶ...

— Ἀχούχα!... Πρὶν τὴν κἀνης νύφη σου τὴν Ταρῶ, κόλλησες βλέπω τὰ σουσούμια της... Μοῦ σήκωσες κεφάλι βλέπω καὶ σὺ καὶ θὰν τὰ χαλάσωμε τώρα στὰ γεράματα...

— Αἰ, ἀφῆστε τώρα τὴ φαγοῦρα καὶ ἀκούστε με τί θά σᾶς πῶ, παστρικά καὶ ξάστερα. Ἄν δὲν γνωριστοῦν τὰ σπίτια, ἂν

δὲν γνωριστοῦν πρόσωπο μὲ πρόσωπο ὁ νέος καὶ τὸ κορίτσι, τίποτις δὲ γίνεται. Καὶ θᾶναι ἁμαρτία γιὰ τὴς παραξενιές, νὰ μὲ συμπαθᾶτε κι' ὅλας, τοῦ κυρ Ἀναστάση, καὶ γιὰ τὰ πεισματικά τοῦ κυρ Ἀντρέα — τοῦ πατέρα ντὲ τὴς Ταρῶς — νὰ χαλάσῃ ἓνας γάμος τόσο ταιριαστὸς ποῦ θά βονίξῃ ὁ τόπος...

— Καὶ ἂν γίνουν ὅλ' αὐτὰ καὶ στὰ ὕστερα πῆ τὸ κορίτσι «δὲ μᾶς κάνει;...» τότες θά σοῦ δώσω, καὶ μὲ τὸ δίκηο μου, τὴν κοτσίδα σου στὸ χέρι, κυρά-Σιδερή, μὰ ἡ ντροπὴ πάντα ντροπὴ θά μείνῃ...

— Ἀναστάση, Ἀναστάση... πάλι τὰ ἴδια μᾶρχισες...

— Χά, χά, χά... σὲ καλὸ σου, κυρ Ἀναστάση μου, μέχανες καὶ γέλασα. Αὐτὰ τὰ πράγματα γίνονται μὲ τρόπο, ἔτσι ποῦ νὰ μὴν καταλαβαίνῃ κανεὶς πὼς πρωτάρχισε ἡ δουλειά, πὼς προχώρησε καὶ πὼς, ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ, χάλασε...

— Βρὲς τον τουλόγου σου λοιπὸν τὸν τρόπο...

— Ἐννοία σου καὶ στὸν ἔχω ἔτοιμο. Νά, πὼς θά γίνῃ ἡ δουλειά. Σὲ λίγες μέρες εἶναι τὸ πανηγύρι τὴς Κολοκυθούς. Νὰ πᾶτε μὲ τοὺς δικούς σας. Νὰ πᾶνε κι' αὐτοὶ μὲ τοὺς δικούς τους — θᾶμαι δὰ κ' ἐγὼ μαζί τους. Ἴσα μὲ τὸ μεσημέρι ποῦ θά καθήσωμε νὰ φᾶμε θάχῃ γίνῃ ἡ γνωριμία. Τὸ πὼς καὶ τί, ἀφηστα σὲ μένανε. Κατάλαβες; Νά, ὁ τρόπος, κυρ Ἀναστάση μου... Ἀντρίκιο κεφάλι τέτοιας λογῆς πράγματα δὲν τὰ κατεβάζει.

«Ἐξαφνα ἡ Σιδερὴ ξέφυγε μὲ τρόπο καὶ κᾶτι εἶπε στὸν κυρ Ἀναστάση...»

Ἡ λειτουργία βρίσκεται στὴν ἀκμὴ της. Ἡ φωνὴς τῶν παπάδων καὶ τῶν ψαλτάδων ἀκούονται ἔξω-κἔξω, τόσο ποῦ καὶ

οί ξενύχτηδες τῆς παραμονῆς ποῦ οὐρλιαζαν ὅλη τὴν νύχτα καὶ ὅλο τὸ πρωὶ στὰ γύρω μαγαζιά, λούφαξαν τόρα μπρὸς στῆς φωνὲς τῶν ψαλτάδων. Καὶ μόλις κᾶπου - κᾶπου ξετρυπώνει καὶ ἀπὸ κανένας ξενύχτης γιὰ νὰ ρίξη νερὸ στὰ μοῦτρα του ἢ νὰ 'πῇ καμμιά βωμολοχία καὶ νᾶμπη πάλι μέσα.

Σὰν ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησιά, δύο μεγάλαις συντροφιές τράβηξαν κατὰ τὸ μεγάλο μαγαζὶ, χωριστὰ ἢ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη.

Ἡ συντροφιά ποῦ εἶχε τὴν Κυρὰ Σιδερὴ στάθηκε κατὰ τὸ ρέμμα, καὶ ἡ ἄλλη κατὰ τὸν τοῖχο τοῦ μαγαζιοῦ.

Ἐξαφνα ἡ Σιδερὴ ξέφυγε μὲ τρόπο καὶ κάνοντας πῶς θὰ

«... Παρακαλῶ! εἶπε ἓνας τραμπουκογαλάντης τῆς συντροφιάς, ἡ θέσις εἶνε 'δική σας, ἐμεῖς τὸ στρώνομε στὸ μαγκάνι δίπλα...»

μπῆ στὸ μαγαζὶ κατὶ εἶπε στὸν κύρ Ἀναστάση κρυφά, καὶ πάλι μὲ τρόπο γύρισε στὴ θέσι της.

— Αἱ, παιδιά, λέει ὁ κύρ Ἀναστάσης, ἀποτεινόμενος στὴ συντροφιά του, τὸ τραπέξι μας νὰν τὸ στρώσωμε ἐδῶ, κάτω ἀπ' τὸ μελισσόδεντρο.

Καὶ ἡ συντροφιά ἐπροχώρησε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Κατὶ λέει πάλι ἡ Σιδερὴ στὸ αὐτὶ τοῦ κύρ - Ἀντρέα.

— Αἱ, παιδιά, λέει κι' αὐτὸς στοὺς δικούς του, σὰν νὰ μὴν ἄκουσε τάχατες τί εἶπε ὁ κύρ - Ἀναστάσης, τὸ τραπέξι μας νὰν τὸ στρώσωμε ἐδῶ, κάτω ἀπ' τὸ μελισσόδεντρο.

Καὶ ἡ συντροφιά ἐπροχώρησε πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀντιμέτωπος τῆς ἄλλης.

— Παρακαλῶ! λέει ἓνας τραμπουκογαλάντης τῆς μιᾶς συντροφιάς. Ἡ θέσις εἶνε ὀδική σας, ἔμεῖς στρώνομε στὸ μαγκάνι δίπλα.
 — Παρακαλῶ λέει ὁ τραμπουκογαλάντης τῆς ἄλλης συντροφιάς. Μείνετε ἔσεῖς ἐδῶ καὶ πᾶμ' ἔμεῖς στὸ μαγκάνι.
 Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σιδερὴ καταγίνεται εἰς συγκολλήσεις τῶν

« — Σκάσε ἐπὶ τέλους, φωνάζει ὁ Χαρίλαος, σ' ἀκούσαμε!... »

διαφόρων προσώπων τῆς μιᾶς συντροφιάς πρὸς τὰ πρόσωπα τῆς ἄλλης.

— Ἀπὸ δῶ, κύρ-Ἀναστάση μου, ὁ κύρ-Ἀνδρέας, ἐδῶ ὁ γιός, ἐδῶ ἡ κόρη... κύρ-Ἀντρέαινα δὰ δὲ γνωρίζεις τὴν κύρ-Ἀναστάσaina, πῶς ἔτυχε τέτοια προσώπατα καὶ νὰ μὴ γνωρίζονται;

Εἰς τὸ μεταξὺ τὰ παρακαλῶ τῶν δύο ἐπαναλαμβάνονται πολ-
 λάκις.

Ἡ ψυχολογικὴ στιγμή ἐφθασε. Ἡ Σιδερὴ λέει κατὶ στὸν κύριον Χαρίλαον Σταματέλλον συνταξιούχον ὑποτελώνην, καὶ ἐπι-

μένει λίγο, εύρουσα φαίνεται μικράν αντίστασιν. Τὸν τραβάει ἀπ' τὸ μανίκι, χαμογελῶ, πάλι κάτι κρυφολέει... Ἐπὶ τέλους ὁ κ. Σταματέλλος λέγει μὲ διάτορον φωνήν :

— Αἶ, καὶ καλά! γιατί δὲ στρώνωμε ὅλοι μαζί τραπέζι στὸ μελισσόδεντρο ἀπὸ κάτω; Ἀφοῦ συνεκκλησιαστήκαμε καὶ κουτσογνωρίστηκαμε; !...

— Ὅλοι μαζί! ὅλοι μαζί! ἀκούονται ἐν συναυλίᾳ ἡ φωνὲς τῶν δύο συντροφῶν.

— **Ὅλοι μαζί!** ἀκούεται χωριστὰ ἀπὸ ὅλες, ἡ ψηλὴ καὶ διαπεραστικὴ φωνὴ τῆς κυρὰ - Σιδερῆς, ἐνῶ μιὰ ράφτρα τῆς συντροφιάς, μὲ μαλλιά ξανθοξεβαμμένα σὰν φοῦντα ἀραποσιτιοῦ

«... Τσίικ! κάμνει ἡ μηχανή, καὶ ἡ ἀποθέωσις συνετελέσθη...»

ἀπὸ τὸ ὀξύενέ, ψηλὴ, σαχλή, χλωμή, ξεραγκιανὴ καὶ κοκκαλιάρα, ποῦ εἰργάζετο μὲ τὴν ἡμέρα σὲ διάφορα ἐπίσημα, καθὼς ἔλεγε, σπίτια καὶ ἐκανχάτο δι' αὐτό, γύριζε σὰν δαιμονισμένη γύρω - γύρω ἀπ' τὸ τραπέζι καὶ φώναζε ὅλο - ἓνα... πικ - νίκ! πικ - νίκ!... πικ - νίκ!...

— Σκάσε ἐπὶ τέλους, φωνάζει ὁ Χαρίλαος, σάκούσαμε πιά. Κυρίες καὶ κύριοι αὐτὸ ποῦ θὰ κάνωμε τώρα κάτω ἀπ' τὸ μελισσόδεντρο λέγεται **πικ - νίκ**. Πέστε πῶς τ' ἀκούσατε γιὰ νὰ κλείσῃ πιά τὸ στόμα της ἡ Θεανώ!

— Πικ - νίκ! φωνάζουν ὅλοι καὶ κάθονται στὴς καρέκλες των, ὅπως βρεθήκανε... Ἀποκαλύπτεται ἐν πρώτοις μιὰ μεγάλη καρβάνα τῆς μιᾶς συντροφιάς καὶ ἐμφανίζεται μιὰ βαθύκολπος

μακαρονάδα, ζεστή ἐκ προνοίας τῆς κυρ - 'Αναστάσαινας ποὺ μόλις βγῆκαν ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν φρόντισε γι' αὐτό. Ἄλλα ἀποκαλυπτήρια δευτέρας караβάνας μὲ ἄλλην μακαρονάδα, ζεστὴν καὶ αὐτὴν ἐκ παραλλήλου τῆς κυρ - 'Ανδρέαινας προνοίας. Μετ' ὀλίγον ὅλα τὰ πηρούνια φορτωμένα μακαρούνια διαγράφουν κύκλους εἰς τὸν αἰθέρα διευθυνόμενα πρὸς τὰ χαίνοντα στόματα.

Ἡ στιγμή ἔχει μεγάλην ἐπισιμότητα. Τοῦτο δὲν διαφεύγει τὴν παρατηρητικότητα ἐνὸς διαβάτου ἐρασιτέχνου μὲ φωτογραφικὴν μηχανήν.

Προτείνει τὸ μαγικὸν κουτί του. Ὅλοι στρέφονται πρὸς αὐτόν. Τὰ μακαρουνοπήρουνα λαμβάνουν τώρα ἀκανόνιστους θέσεις, ἓνα δύο πηρούνια μάλιστα ἀντὶ τοῦ στόματος διευθύνονται πρὸς τὰ μάτια τοῦ κατόχου των.

Τσίχ! κάνει ἡ μηχανή. Ἡ ἀποθέωσις συνετελέσθη.

Οἱ κεφτέδες ἐμφανίζονται δεύτεροι τώρα... ἐνῶ συγχρόνως ἀκούεται γενικὸς θόρυβος ὅλων τῶν ποτηριῶν μαζί.

Ὅλοι πίνουν εἰς ὑγείαν ὅλων, καὶ ἓνας ἕκαστος εἰς ὑγείαν τοῦ διπλανοῦ ἢ τοῦ ἀντικρυνοῦ του. Ὁ Κώστας κρυφά-κρυφά ἐχαιρέτησε μὲ τὸ ποτήρι του τὴν Ταρώ, ἡ ὁποία ἀνταπέδωσε τὸ χαιρέτημα. Αὐτὸ ἦτον ὅλο!...

Σηκώνεται τώρα ἀπὸ τὴ θέσι του ὁ κυρ - 'Αναστάσης ἐπισήμως. Γενικὴ αἰσθησις.

— Ὅταν κύριοι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐργασίας...

— Ζήτω τὸ Ἑργατικὸν Κέντρον! ἀκούονται δύο φωναὶ μαζί καλαφάδων, εἰς τὸ πείσμα τοῦ μαστορὴ των.

— Σ... σ... σ... σ... σ...

— Ὅταν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐργασίας βγάζουμε λόγο, καὶ ἔχουμε νὰ ποῦμε.

— Αὐτὸ εἶναι ὀλοφάνερο, παρατηρεῖ ὁ κυρ - Χαρίλαος, σου φρώνων τὰ χεῖλη του χαρακτηριστικῶς.

— Δοιπὸν ἐπειδὴ καὶ τὸ μελισσόδεντρο, ποῦ καθήσαμε στὸν ἴσχιό του, τὸ ἀγαποῦν ἡ μέλισσες...

— Καὶ οἱ κηφήνες, διακόπτει ὁ Χαρίλαος...

— Ζήτω τὸ κηφηνариό! ὠρύεται ὁ ἓνας τραμπουκογαλάντης κουτσομεθυσμένος ἀπὸ χθὲς βράδυ.

« — Ὅταν, κύριοι, ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐργασίας βγάζουμε λόγο... »

— Καὶ ἡ μέλισσες, ἐξακολουθεῖ ὁ Ἀναστάσης, ἀγαποῦν τὴν ἐργασίαν, χωρὶς νὰ λογαριάζουν ἂν εἶναι Κυριακὴ ἢ καθημερινή, χωρὶς νὰ λογαριάζουν τὴν ὥρα ποῦ πᾶνε καὶ τὴν ὥρα ποῦ φεύγουν ἀπὸ τὴ δουλειά...

— Ἡ μέλισσες εἶναι ζῶα καὶ μεῖς εἴμαστεν ἄνθρωποι καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι αὐτὴ ἡ ἀνθρωπότης!.. φωνάζει ὁλόρθος ἀπὸ τὴ θέσι του κατακόκκινος ὁ κύρ - Ἀν-

« — Ἀναστάση, πᾶμε! δὲν ἤρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ μαλλώσωμε... »

δρέας, ἀντιπρόσωπος τῆς κάλπης ἑνὸς κοινωνιολόγου εἰς τὰς τελευταίας ἐκλογάς.

— Ντροπὴ σου! γέρος ἄνθρωπος νὰ ἔχῃς τέτοιες ζουρλοῖ-δέαις, τοῦ φωνάζει ὁ κύρ - Ἀναστάσης.

— Ἡ ντροπὴ στὰ μούτσουνα σου, φαυλοκράτη! κραυγάζει ὁ Ἀνδρέας.

Γενικὴ ἀναστάτῳσις.

— Πανάθεμά σε, Σιδερὴ! σηκώνονται ἀπ' τὴ θέσι τους καὶ κρυφολένε ἢ νοικοκυράδες στὴν κυρὰ - Σιδερὴ, ποῦ τᾶχει χαμένα, καὶ πάλι ξανακάθονται στὰ καρφιά!...

— Ὡχου ποῦ νᾶχα σπάση τὸ ποδάρι μου καλλίτερα... ἀπαντᾷ

εἰς τὸ κενὸν ἢ Σιδερή, ἐνῶ ἢ νοικοκυράδες τῆς γνέφουν κατ' ἐξ-
ακολούθησιν δαγκάνωντας τὰ χέρια τους...

— Ἀναστάση!... πᾶμε, Ἀναστάση... Δὲν ἤρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ
μαλλώσωμε, χρονιάρικη μέρα... φωνάζει ἡ κυρ-Ἀναστάσινα.

— Σήκω, Ἀντρέα, σήκω, πᾶμε... Δὲ σοῦ τᾶλεγα πάντα νὰ
γλεντᾶς μὲ τοὺς ὁμοίους σου; φωνάζει καὶ ἡ κυρ-Ἀνδρέαινα,
παρατηροῦσα χαρακτηριστικῶς τὴν ἀντίπαλον.

Πρὸς στιγμὴν ἀπειλεῖται καὶ σύγκρουσις.

— Πᾶμε, πρὶν μαλλώσωμε στὰ γερά! ἀκούεται ἡ ἐπιβλητικὴ
φωνὴ τοῦ κυρίου Χαριλάου...

Τώρα ὅλοι εἶναι στὸ πόδι. Ἐξαφνα ἀκούεται πάλι ἓνα: *τοῖκ!*..

Ὁ ἔρασιτέχνης ἀπηθανάτισε καὶ τὴν δευτέραν πρᾶξιν...

(1913)

Δ. ΓΡ ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ *

Σ' ἀνύψωσαν 'περήφανη τῆς Κρήτης τ' ἀνδρειωμένα
τὰ παλληκάρια 'ς τὸ Φιρκᾶ, ποῦ γινε Γολγοθᾶς σου·
νὰ κυματίξης Σ' εἶδαμε μὲ μάτια δακρυσμένα,
τὰ σκορπισμένα, τ' ἀρφανὰ καὶ τὰ πιστὰ παιδιὰ σου.

Σ' ἐκατεβάσαν τέσσαροι ποῦ σ' ἔχουνε σταυρώσει,
κ' ἔκοψαν τὸ κοντάρι σου, ποῦ τόσο τοὺς τυφλώνει·
δὲ νοιώθουνε τὸ Γίγαντα, ποῦ δὴ δύναμι ἔχει τόση,
ποῦ σὲ κρατᾷ σιῇ χέρα του καὶ σι' ἄστρα Σὲ σηκώνει.

Νοιώθουμ' ἐμεῖς στὰ στήθια μας τὰ σιδερένια χέρια
τοῦ Γίγαντα, ποῦ Σε κρατεῖ μ' ὀλόχρυσο κοντάρι,
ποῦ τῶπλασαν οἱ πόθοι μας, τ' ἀθάνατα ξεφτέρια,
Σημαία μου ἀσπρογάλανη, τοῦ Γένους μας καμάρι.

Κι' ὅπως στὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ κ' ἐμεῖς στὴ Σταύρωσί σου
μὲ καρδιοχτύπι ἀπόκρυφο καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη
καθὼς κ' οἱ ἅγιοι Μαθηταί, μ' ἀδούλωτο κεφάλι,
τὴν ἐνδοξή σου καὶ λαμπρὴ θωροῦμε Ἀνάστασί Σου.

(7 Αὐγούστου 1909)

ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

* Ἐγράφη τὴν ἐπομένην τῆς 6ης Αὐγ. 1909, καθ' ἣν τέσσαρες ναῦ-
ται, εἰς ἐξ ἐκάστης τῶν προστατίδων Δυνάμεων, κατεβίβασαν τὴν Ἑλλη-
νικὴν σημαίαν ἐκ τοῦ φρουρίου Φιρκᾶ καὶ ἀπέκοψαν τὸν κοντὸν αὐτῆς.